

G

Gabàs, V. Gavàs

GABELLI

Segons Quadrado (*Conquesta de Mall.*, 454), «*Alqueria Algebelli*, “del montañés”, hoy *Gebelli*», en el terme d’Inca. El mapa Mascaró localitza *Gabelli Gran* i *Gabelli Petit* (5H10), i segons *AlcM* és *Gabelli*, alqueria de Campanet; però el mapa del Cardenal Despuig escriu *Gebelli*.

I en l’enquesta local Coromines oí *libali* (XL, 84.16, 19), amb una *l̄*- que només pot resultar de *ġ* (per assimilació a la *l̄*- medial), no de *Ga*-. Per això i sobretot perquè les formes *Alge*- i *Ge*- del *Rept.* i de Despuig són les més antigues i més ben documentades, han de ser les originàries.

L’etimologia que suggereix Quadrado és, doncs, la bona: àr. *ġābālī* ‘muntanyenc’; i la variant *Gabelli* deu resultar d’una alteració per etim. popular que ho relacionaria amb *gabella* ‘impost’ i *gavell* ‘paquet’. En efecte així naixeria, com malnom: *AlcM* ens informa que *gabelli* (pron. *gabəli*) és el nom que a Artà i a Manacor donen als nadius de Capdepera. És clar que fóra fantàstic cercar a aquests noms mallorquins una etimologia italiana *ghibellino*. J. F. C. i J. C.

GABRE

S’Hort d’es Gabre, en el terme de Manacor (Mallorca) (*AlcM* i *BDLC* VIII). Relacionat en *DECat* IV, 251a41-b6 amb un oc. i ross. ant. *gabre* ‘mena d’ocell gallinaci’.

GADEA

Barranc de Gadea, en el terme de Beniarrbeig (xxxiii, 103.5) (Marq. de Dénia).

Gadea, partida del terme d’Altea (Marina Val.) (xxxv, 152.13).

Terra de Gadea a Planes d’Alcoi (xxxiii, 138.22).

Penyes del Gadea, en el terme de Xaló (Marq. de Dénia) (xxxiv, 74.24, 76.9).

I com a NP a Castell de Guadalest (xxxv, 25.5), Daimús (xxxiii, 14.18), Benifaió (xxx, 188.23) i Senet i Negrals (xxxiv, 113.19).

ETIM. *AlcM* creu que és llinatge valencià d’origen castellà; però ho rebutgem sense vacillar: idea superficial de professors «de províncias». *Gadea* es troba ben poc documentat en la toponímia i antroponímia castellana —fora de la cèlebre *Santa Gadea* de Burgos del *Poema del Cid* i del *Romancero* (hagionim d’origen grec, que ni allà era gaire difós).

Pel que fa al País Valencià, és més versemblant admetre que allí es tracta d’un nom àrab. Perquè en aquest País li veiem forta fixació toponímica i ampli arrelament autòcton, i sempre més enllà del Xúquer, que és la zona de màxima influència àrabiga en els NLL i NPP.

Hi reconeixem arrels àr. *ġdy* i *qdy*. En efecte hi coincideixen diversos NPP àrabs: *Al-Qaddā* en el Nedjd i Aràbia Deserta (Hess, 46b, Doughty) i *Qādīc* a Algèria (*GGAlg.*): car el *q* sona com una *g* forta i emfàtica, i *ī* es confon amb *ea* en orelles romàniques; hi coincidien *Gadā* i *Godāījan* (Nedjd: Hess, 43) de l’arrel *ġdy* ‘ser fosc’, «cinis», «igneum» (*RMa*, 150, 292); i també *Qādīd* a Aràbia (Hess, 46) i *Qādīd* a Algèria (*GGAlg.*, 203a). En fi degué acumular-s’hi la influència de *qādī* ‘jutge’, amb el seu grup romanitzat (*alcalde* etc.); i a Algèria, de més a més, es registren els fem. *Kādiya* i *Qedāya* (*GGAlg.*, 203, 208) que semblen resultar ja de la confusió de tots aquests noms.

Notem que aqueixos *Qādīc* i *Qedāya* sonen precisament com *Gadea* a la nostra oïda.